

Motion till riksdagen 2005/06:So343

av **Hans Hoff (s)**

Rättspsykiatrisk vård

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om fördjupad forskning om psykiskt sjuka som begår brott.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om statistik och ansvar vad gäller patienter som återfaller i våldshandlingar kort tid efter utskrivning från rättspsykiatrisk vård.

Motivering

I oktober 2003 tillsatte regeringen en nationell psykiatrisamordnare som under tre år löpande ska lämna förslag om psykiatris former och samverkan mellan kommuner, landsting och myndigheter. Initiativet är ett steg i rätt riktning. Att belysa de grundläggande problem som finns inom psykiatrin är en viktig förutsättning för förbättringar inom den psykiatriska vården. Jag anser att det också finns starka skäl att särskilt se över hur den rättspsykiatriska vården fungerar.

Under en följd av år har den rättspsykiatriska vården debatterats flitigt i Sverige, såväl mer allmänt i medierna som inom professionen. Ofta har diskussionen tagit fart sedan det inträffat en allvarlig händelse av något slag, till exempel att en patient som skrivits ut återfallit i grovt våldsbrott kort tid efter avslutad behandling.

Att det under senare år begåtts flera allvarliga brott av personer med allvarlig psykisk störning visar att det finns en kunskapsbrist om vilka faktorer som leder till återfall och hur utskrivningsreglerna fungerar. Ett problem i detta sammanhang är ansvarsfrågan vid bedömning i samband med utskrivning. Vem har ansvar för patienten efter utskrivningen och för att eftervården fungerar?.

De som gjort sig skyldiga till brott under påverkan av en allvarlig psykisk störning kan inte dömas till fängelse av våra domstolar. För denna grupp av människor handlar det i stället ofta om frihetsberövande påföljd i form av rättspsykiatrisk vård.

Fel! Okänt namn på

I dag är det länsrätten som avgör i de allra flesta fall om en patient är redo eller ej att skrivas ut och åter delta aktivt i samhällslivet. Beslutet som länsrätten fattar grundas i huvudsak på den bedömning som görs av ansvarig läkare.

Någon regelbunden statistik över hur många personer som återfallit i brott efter att ha skrivits ut från rättspsykiatriska anstalter saknas. Varken Brottsförebyggande rådet, Rättsmedicinalverket eller Socialstyrelsen för någon statistik på området. Det är en stor brist att regelbunden statistik inte förs inom detta område.

De fakta som finns när det gäller återfallsfrekvensen baseras på en studie som Socialstyrelsen gjort. Studien ger ett nedslående resultat. Återfallen i brott är många både under och efter vården oavsett vilken diagnos eller behandlingsinsats som givits. Nästan var tredje patient dömdes för nya brott under pågående vård under de 3,5 år som studerats. Det handlar bland annat om dråp, mord och sexualbrott. Mer än var femte av dem som skrevs ut under denna tid återföll i någon form av brott efter utskrivning.

Ett stort problem som studien tydliggör är att återfall i brott inte kunde hänföras till några vårdvariabler. Varken diagnos eller behandlingsåtgärder, under eller efter vårdtiden, kunde kopplas till risk för – eller frånvaro av – återfall. Däremot var samma faktorer som förutsäger återfall bland icke psykiskt sjuka kriminella kopplade till återfall i den undersökta gruppen, till exempel kort tid efter utskrivning, antal tidigare domar, låg ålder, återfall under vården och missbruk.

Vi utgår ifrån att psykiatrisamordnaren även kartlägger förhållandena inom rättspsykiatrin och då särskilt beaktar behovet av att snabbt ta fram nödvändiga åtgärder för att förbättra situationen inom rättspsykiatrin, utifrån ett helhetsperspektiv. Bland annat bör följande områden särskilt beaktas:

- Behovet av en fördjupad kunskap om de faktorer som leder till återfall.
- Vem som har ansvaret när patienter kort tid efter utskrivning eller beviljad permission återfaller i våldshandlingar.

Stockholm den 15 september 2005

Hans Hoff (s)